

יחסים מרחביים

דו"ח של עד ראייה

אחת התופעות המסוכנות ביותר בישראל היא חוסר כל מגע עם הנעשה בעולם ה...

השבוע הגיעה לישראל אישיות זרה, ש טיירה במשך חודש בעיראק, סוריה, לבנון, וירן ומצרים, נפגשה עם רוב המנהיגים החשובים, רשמיה, כפי שתוארו בשיחה פרטית, מאלמים מאד:

עיראק: השלטון מחולק בין שתי קבוצות, השונות למדי באופיין. בצד אחד עומדים המנהיגים האזרחיים, רובם בגיל המימיה, שהם מתונים בדעותיהם, רוצים כי קשר רופף עם רע"ם. בצד השני עומדים הקצינים הצעירים, כולם ערבים, בהנהגת עבד אל-סלאם עארף, שהם לאומנים קיצוניים ביותר, רוצים בהצטרפות מיידית לרע"ם. עבד אל-כרים קאסם עומד באמצע, קרוב יותר למדינאים המתונים.

הסגנון הדמגוגי של עתרף ואנשיו חריף הרבה יותר מזה של עבד אל-נאצר עצמו. בפגישה המומבית בין השניים, בלט יחסו הספקני של עבד אל-נאצר, שהסתכל מגבוה בחברו העיראקי נמוך-הקומה, במבט של סקרנות מבוזחת.

הבעיה המרכזית של עיראק: העוני ה מאיר והצורך במהפכה כלכלית. בגודא (אקלים נוכחי: 51 מעלות) היא המוכרת בבירות ערב, מונחת ועניה. העם כולו מצפה לנס, כתוצאה מן המהפכה. אך אין

מהפכן עארף

נחאל הסתכל חלמנעה

לשליטי עיראק סיכויים רבים לחולל פלאים בשטח זה, דבר העשוי להמריץ את הצטרפות המדינה לרע"ם. סוריה: מתלבטת בהסדר יחסיה עם מצריים, תחרות ברע"ם. ההבדל העיקרי: לעומת מצריים החילונית-לחמצה, סוריה היא מדינה מוסלמית ארוקה. בדמשק היפהפיה, בעלת רובע חדיש גדול ושובה לב, מעבירה רשת רמקולים עצומה את קריאת המואזין לתפילה בשעה ארבע ב בוקר, מעירה ברעם אלוהי את האוכלוסיה כולה.

בעת האיחוד, תבעו המנהיגים הסוריים לקבוע בחוקה כי הדת הרשמית של רע"ם היא האיסלאם, וכי נשיא המדינה חייב להיות מוסלמי. עבד אל-נאצר דחה שתי דרישות אלה.

הכוח העיקרי בסוריה הוא מסלגת אל-בעת המפורקת, שהשתלטה על חזית השיח

נור הרשמית. אלבעת היא ערבית לאומנית, דוגלת בסוציאליזם הומאניסטי, מזכירה מדי פעם בזהירות אפשרות של שלום עם ישראל. ראל. היא שולחת את אצבעותיה גם לעיר ראק, לירדן ולמצרים.

בעליה האחרות בסוריה היו מעוניינים כי ייבוא פלאים מצריים, ששכרם נמוך מזה של חבריהם הסוריים. לעומת זאת לא רצו השלטונות המצריים להרגיל את הפלאחים שלהם לרמת שכר גבוהה מזו שאפשר ל קיימה במצרים. הפתרון: הפלאחים גויסו לגדודי עבודה במסגרת הצבא של רע"ם, גשלו לעבודה בסוריה במשכורת צבאית. לבנון: השלטון האמיתי במדינה הוא הפטריארך המארוני מעושי, שהגדיר את בן-ערותו קמיל שמעון כהרפתקן שושע וכסוכן בריטי, גם לבחירת שיהאב, ושר לט עליו. דעתו של מעושי: עתיד הנוצרים בלבנון יהיה מובטח רק אם יצליחו להשיג תלב בתנועה הלאומית הערבית, תוך אורייני טעיה על ארצות-הברית.

ירדן: המלך חוסיין הקטן איבד בזמן את כל חשיבותו. במדינה שולטת כנופית-חצר מנחנת, בהנהגת האמיר נאצר, אחיינאו של חוסיין. בירדן מספרים כי נאצר עצמו פיקח על עינויי הצעירה היפה בת משפחת סאלטי הירושלמית, שהועמדה לדון יחד עם ארוסה בעתן הסלת חזיון ל משרד ממשלתי עזוב בעמאן. נאצר איים על היפהפיה, באונוי עדים, לאנסה בלילה, למסרה למחרת היום לטיפולם הנוסף של "אלף בדואים". בשעת המשפט בלט בכל גופה של הצעירה, כמו אצל שאר הנאשמים, סימנים מובהקים של עינויים.

העם כולו מאוחד בשנאתו למשטר חר סיין. אפילו פקידים ממשלתיים בכירים אינם מסתירים, באונוי זרים, את הערצתם ל גמאל עבד-אל-נאצר, הנחשב במרחב כולו גדול הדור. גם האמריקאים בירדן שונן אינם את הסיין ופמלייתו, מנהלים כמעט בגלוי תעמולה נגדם, למורת-רוח הבריטים התומכים היחידים במשטר. האמריקאים מצביעים בסתירה על העובדה שרוב המהפכנים שניאשמו במשפטים האחרונים הם חניי כי האוניברסיטה האמריקאית בבירות, שם ספגו את רוח המהפכה האמריקאית.

המהפכה בלדן מלא עתה סוג חדש של מנהיגים ערביים צעירים, השונים מאד משיטוט הערבי שאורחי ישראל התרגלו ל ראותו בימים עברו. בהשחאה אליהם, ערביי ישראל מפגרים ונחשלים. בכל בירות ערב מורגשת רוח של דינאמיות וזוהרניים, צפיה לשינויים גדולים ונכונות להעז ולחר לל תמורות.

במרחב כולו קיימת דעה שלילית על ישראל, בגח"ם שונים של חריפות. אולם בגירה ערבית מסוימת אמרה אישית חשו בה מאי, מבין הכוחות העולים הקשורים בעבד אל-נאצר, כי שום מנהיג ערבי וציני אינו חולם על זריקת ישראל לים. הפתרון המעשי שהוצע על-ידי אישיות זו: ישראל והחלק הערבי של ארץ-ישראל יבואו בקשרים הדוקים, יצטרפו יחד לפדרר שיה של כל המזרח התיכון, שתסלק את הפחד ההדדי בפני התקפה מזוינת. המנהיג היה מופתע לשמוע שקיימת דעה דומה ל זו גם בישראל.

הקלאות

מאזן העשור

במיפעל רשמי אחד ציין משרד החקלאות את שנת העשור. המפעל, כרוך בטעיה כחולה סולידית ונושא את השם חקלאות והתישבות בעשור למדינה, הופיע השבוע בתנויות הספרים.

200 עמודים אינם מגישים סודות מסוג "עתה מותר לגלות". לעומת זאת אין הוא מזכיר, בפתיחה ההיסטורית, את השם "ג"ר

הא לא פעם אחת — ובסוגריים. בעזרת טבלאות, מספרים יבשים ומאמרי מומחים, צייר העורך אהרון עבר-הדני תמונה מדינית של התפתחות החקלאות בעשר שנים מהפכניות. מתוך 20 מיליון הדונאם של שטח המדינה, אשר מחציתם היא שדמה נגבית בכתרי-אווה לרוב לעיבוד, תאווים רק כארבעה מיליון דונאם לגידולי שדה ומטעים, ועוד קרוב להמישה מיליון ראויים למרעה, יעור ובריכות דגים. אחרי טיוב חקיקה וביצוע תוכנית המים, יהיה חמשה וחקי מיליון דונאם ראויים לגידולים בהשקאה ויתכן שעם התקדמות התיכונן יתחספו עוד שטחים. שאין יודעים עדיין על אפשרות יצולכם.

גם תקנות חירום. ברוב הענפים חלה התפתחות עצומה לטובה. שטח החיי (חמשך בעסוד 10)

ט"ו אלופי התנ"ך שהשתתפו בחידון הבינלאומי בירושלים. מימין לשמאל: קרל טריארר (שוודיה), סימון דימון (צרפת), ד"ר פרופר אזולאי (צרפת), ויליאם אייטלה (פינלנד), אירנה סנטוש (ברזיל), עמוס

עובדות מאחורי הקלעים של הסודיות

ירושלים ובית-הספר למשפט וכלכלה בתל-אביב, לשעבר קריין התנ"ך בקול-ישראל, הוא האיש שריכוז למעשה בידי את העובר דה השחרה של ביצוע המבחן התנ"כי לכל שלביו.

השבוע ישב גורביץ' רצוף וי פחות בתום המפעל לו הקדיש את כל אונו ומרצו כחדשים האחרון נים, ענה לשאלות כתב "העולם הזה" על כד מה שאירע כאותם חדשים. סיכם גורביץ' בקולו ה עמוק, בעל הנגינה של קריין תנ"ך:

באוקטובר אשתקד, ביום הראשון לבואי לעבודה בועדת העשור, ניגשה אלי הגברת אורה הרצוג, או מזכירת ועדת העשור, ו אמרה לי: "עמיקם, ישנו רעיון של עריכת חידון תנ"כי במסגרת שנת העשור. גומה לי שאתה האיש לביצוע המשימה". הס כמתי בלב ונפש וכעבור דקות ספורות כבר הביאה אלי הגברת הרצוג את התיקים של החידון התנ"כי. תחילה טיפלנו רק בחידון בחוף-לארץ, ואילו לחידון הארצי ניגשנו רק אחרי שידענו כי מחוף-לארץ יש תנוי בות המבטיחות השתתפות הולמת.

עתה, לאחר מעשה, עוסקים מומחים ב עשרותיהם בקביעת הוגי הרעיון ויומיו. נשמעים שמות שונים וגירסות שונות. ה אמת היא פשוטה מאד: רעיון הצמדת ה תנ"ך, על כל גולוייו, לארץ התנ"ך, מת-גלגל בצורות שונות מזה שלוש שנים ב חברה הממשלתית לתיירות. היא ראתה בו אמצעי מובהק של פירסום להגברת משיכת ישראל לתיירים. בין יתר הרעיונות הוצעה כבר או תחרות על נושאים תנ"כיים. שנת העשור נראה כהודמנות נאותה להוציא את הרעיון אל הפועל.

★ ★ ★

לא פתח חידון

ה ידונים כבר נערכו למאות בקול-ישראל ובכל נשף פרטי. וידוע כי מ עולם לא הצליחו חידונים מעין אלה להי ציא את המאזינים מן השיגרה, ולהלהיבם. לפיכך היתה הבעיה הראשונה שניצבה בפנינו: איך להפקיע את חידון התנ"ך מכל מסגרת ושיגרה קיימות, ולהעמידו על בסיס יציבורי נרחב.

אתן דוגמה: יכולנו, למשל, לעשות כפי שנעשה הדבר בכמה ארצות — להקצות במשך כמה שבועות שעות-שידור בקול-ישראל, להזמין מדי פעם קבוצת אנשים אל האולפן, לערוך מעין תכנית ושידוע לשאול" ולהגיע בסופו של דבר לקביעת המועד הישראלי. אין לי כל ספק שדרך זו לא היתה מביאה לידי התעוררות יתירה בציבור.

כדי להפוך את מבחן התנ"ך לחידון בקנה-מידה ממלכתי, פנינו בראשונה לאי-שים ידועים מקרב חוקרי התנ"ך בארץ, מלומדים בעלי שם המייצגים גישות שונות ושייכויות שונות. תתיים ובלתי-דתיים, כדי שיעסקו בצד התוכני של החידון. פעולה שנית היתה שימוש בכלים ממלכתיים, ב מגמה לתת למפעל חותם צבורי מחייב. כך, למשל, לא הסתפקנו בבקשת משלוח מכ תבים סתמיים לקול-ישראל מצד הרוצים להשתתף בחידון, אלא חייבנו אותם להי רשם אצל מנהלי המחוזות במדינה. גם בדבר זה וגם בבריים אחרים שאננו למ נוע גישה של היסודות או קלות-לדע כלפי המפעל, ולהביא לידי כך שאדם שטרך לבוא ולהירשם אצל מנהל המחוז

זוהר מאד כי דקא אהבותיו ונשואיו של יגאל מוסינזון היה, בעקפיין אמנם, אחת הסיבות להצלחתו של חידון התנ"ך הבינלאומי. יתכן אולי שמוסינזון עצמו אי-נו יודע מה הקשר בין נשואיו החדשים לבין החידון התנ"כי. אולם הקשר קיים. כי באותה תקופה בה התלבט מוסינזון בבכיותיו המשפחתיות המפורסמות, הת לבטו אנשי ועדת העשור הממונים על עריי כת החידון התנ"כי במדינות העולם בבכיות אחרות.

עד אותה שעה הביעו רצונן להשתתף בחי-דון רק שלוש מדינות: הולנד, צרפת ו איטליה. המצב היה חמור למדי, כי ערכו של חידון תנ"כי בינלאומי בהשתתפות שלוש מדינות זרות בלבד מבוסס למעשה. עמוס-מחשבות צעד האחראי על אגף חוץ לארץ של ועדת העשור, מאיר (ממ"י) דה-שלי, במסדרון מלון דן בתל-אביב. ל פתע קרא לו גבר אמריקאי, שעמד בחברת נערה: "הי בחור, האם שמעת פעם על רבלון? ממי, לשעבר מזכיר ראשון של בגרירות ישראל בחשינגטון, היצגה מגיה וביה את כל אשר ידע על מפעלי התמורר קים רבלון. ואו התברר כי השואל היה מק סורוקה. חותנו החדש של יגאל מו סינזון, שבא במיוחד לישראל לנשואי בתו. סורוקה חזק עסק אותה שעה בויכוח עם עובדת הפיתוח, שהדגימה אותו בתגובתה כי מעולם לא שמעה על חברת רבלון, אשר סורוקה הוא סגן גיאה.

חוך דקות ספורות החל סורוקה לפרוש את תכניתו בפני הצעיר הבקיא. כשסיים, סיפר לו ממי על צרותיו שלו בארגון חי-דוני התנ"ך בעולם. סורוקה, שהברתו מ ממנת את תחרות שאלת ה-64 אלף דולר בארצות-הברית, הסכים לארגן תחרות כזאת בארצו. וכשמעו תחנות השידור והטלוויזיה בשאר המדינות העולם כי ארצות-הברית נת גה את האוקיי שלה לחידון התנ"כי, שינו גם הן את תגובותיהן.

עד אותה שעה עמל מנהל קול ישראל צבי וינדר ללא ליאות — וללא תוצאות כמעט. גם נציגויות ישראל לא הצליחו במאמיהן לרתום ארצות זרות לחידון. רק אחרי הצטרפות רבלון, משיצאו שני נציגים לאירופה ולדרום-אמריקה, התארכה רשימת המשתתפים: רות שפירא-סמילן גיסה את שודיה ופינלנד; חנוך יבתון, סגן מנהל קול ישראל, ככש חמש ארצות בדרום אמריקה. החידון התנ"כי נעשה למה שקיח כי יהיה: מיבצע חובק-עולם.

★ ★ ★

רעיון נולד

והי רק אחת הפרשיות מאחורי המפ-על, שהפך בשבוע שעבר גולת-הכותרת של מבצעי שנת העשור, וריקת אליו את אורחי ישראל בממדים שלא ידעום עד כה. האלופים חזרו לארצותיהם. מארגני ה מבחן למיניהם קצרו שבחים על עבודתם. שופטים, מומחים ועתונאים סיכמו את מפ-על הענק, על כל צדדיו וגילוייו. המפעל, כיצד קרם הרעיון עור וגידים והפך מיצאו. היתה הצעיר נושא על כתפיו את אחת המעמסות העקרות של ביצוע חידון התנ"ך. ההמונים שמעו את קולו וראו את דמותו במבחן האזורי בתל-אביב, במבחן הארצי ובמבחן הבינלאומי, אולם הם כמעט ולא הכירוהו. היה זה האיש שהופיע כלפי חוץ כמנחה החידונים: עמימם גורביץ'. יליד תל-אביב (29), בוגר כדורי ואיש הפלמ"ח לשעבר, בוגר אוניברסיטת